

www.jates.org

Alkalmazott Műszaki és Pedagógiai tudományos folyóirat

szak- és mérnökképzési, műszaki és környezeti aspektusok

ISSN 2560-5429

8. évfolyam, 1. szám

doi: [10.24368/jates.v8i1.19](https://doi.org/10.24368/jates.v8i1.19)

<http://doi.org/10.24368/jates.v8i1.19>

The model of the environmental attitude of junior teachers

Lenke Major^a

^aUniversity of Novi Sad, Strossmayer street 11., Szabadka, 24000, Serbia, lenkemajor@gmail.com

---

Abstract

Teacher training institutions have a major role in educating teachers with the environmentally conscious attitude. In my research, I examine the attitudes of students of the Hungarian Language Teacher Training Faculty of the University of Novi Sad. The aim of the study is to explore the structure of the attitude system of future teachers and kindergarten teachers based on the attitude model set up along the dimensions of preservation and use. The results obtained can help to develop sustainability and environmental awareness among future teachers and kindergarten teachers.

Keywords: environmental awareness; preservation; use; teacher training;

Pedagógusjelöltek környezeti attitűdjének mintázata

Major Lenke^a

^aÚjvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Strossmayer utca 11., Szabadka, 24000, Szerbia, lenkemajor@gmail.com

---

Absztrakt

A tanítóképző intézményeknek nagy szerepe van a környezettudatos magatartással bíró pedagógusok képzésében. Kutatásomban az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karának hallgatóit vizsgálom. A vizsgálat célja feltárni a leendő tanító-és óvodapedagógusok attitűdrendszerének szerkezetét a megőrzés és használat dimenziók mentén felállított attitűdmodell alapján. A kapott eredmények segíthetik a fenntarthatóságot célzó hozzáállás és a környezettudatosság fejlesztését a leendő pedagógusok körében.

Kulcsszavak: környezettudatosság; megőrzés; használat; pedagógusképzés;

---

1. Bevezetés

A környezeti nevelés nem más, mint egy tapasztalatokat és ismereteket gyűjtő, a gyermek környezet iránti pozitív hozzáállást kialakító, pozitív szokásokon keresztül környezet orientált magatartást alakító, tudatformáló tevékenység. A környezeti nevelés során kialakíthatóak azok a

szokások, magatartásformák, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják későbbi életvitelükben (Ádám, Kuti és Kuti, 2007). A környezeti nevelés átfogja a személyiség kognitív és nem-kognitív tartományait, átalakíthatja az érzelmi viszonyulásokat, értékrendet, megismerési, cselekvési és döntési képességeket fejleszt, az embert képessé teszi együttműködésre, életvitelének tudatos hangolására, beleértve az önkorlátozást is (Vásárhelyi, 2010 idézi: Major, 2017b).

A környezettudatos életvitelt tanúsító személyek ismerik a fontosabb környezeti fogalmakat, az aktuális környezetvédelmi problémákat és tennivalókat, ismerik az adott probléma megoldásához használható cselekvési stratégiákat, hisznek a tevékenységük jelentőségében, elkötelezettek a cselekvésben és gyakorlatuk van az önálló cselekvésben (Gulyás és Havas, 1998).

Attitűdnek nevezünk bármely kognitív reprezentációt, amely összegzi egy attitűdtárggyal – önmagunkkal, másokkal, tárgyakkal, cselekedetekkel, eseményekkel vagy ötletekkel – kapcsolatos értékeléseinket (Ostrom, 1969 idézi: Molnár, 2009). Ezek az értékelések lehetnek: kedvezőek, semlegesek vagy kedvezőtlenek. Így az attitűdök lehetnek pozitívak, negatívak vagy semlegesek (Molnár, 2009). Az attitűd áthatja a tevékenységeket, tartalmakat, környezeti nevelési célelemként is megjelennek. Részei a (környezetbarát) cselekvések és szokások, az érzelmek és az ismeret, amihez hozzátartozik a többi élőlény elfogadása és a környezettel szembeni tisztelet érzésének felkeltése (Major, 2017b). Az attitűdök vagy viszonyulások a szükségleteken alapuló motiváció erejével alapozzák meg a cselekvést, a tevékenységet. A személyiség viszonyulhat valahogyan önmagához, társaihoz, alapvető értékekhez, a környezethez. Ezt a környezethez fűződő viszonyulást kell a pedagógusnak az iskolában formálni a környezeti nevelés számos színterén, szocializációs csatornáján keresztül. Mivel a beállítódásnál, viszonyulásnál megjelennek az érzelmi összetevők, a természet megismertetése és megszerettetése útján tudjuk megalapozni a védelmét is (Lükő, 1996; Yang, 2015).

A cselekedetek irányítása attitűdök révén történik. Ebből arra következtethetünk, hogy ha az emberek tetteit az attitűdök vezérlik, akkor az emberek attitűdjeinek megismerése, ismerete lehetővé teszi a viselkedésük megjólását. Ez épp azt eredményezi, hogy az attitűdök megváltoztatása lehetővé teszi a viselkedés módosulását is (Allport, 1979 idézi Major, 2017b). Az attitűdváltoztatás viselkedés orientált megközelítése keretében a célszemélyt olyan viselkedésre készítik, ami attitűdjeivel szemben áll. Mivel a viselkedés ellentmond a meglévő attitűdöknek egy ellentétes motivációs állapot jön létre, ami az attitűdváltozás irányába hat (Major, 2017b).

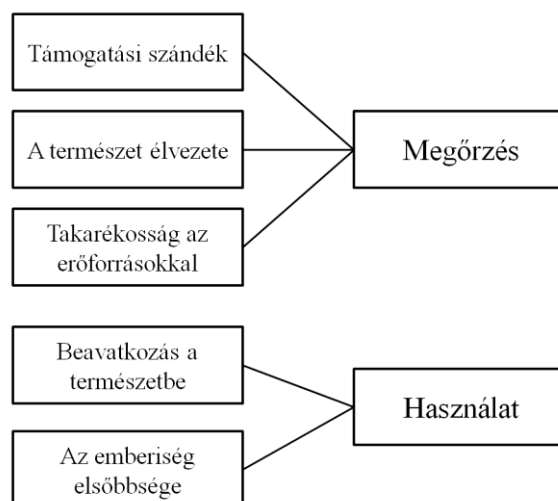
2. Kutatási probléma elméleti háttere

A környezettudatos magatartás, a környezettel és a környezet problémáival kapcsolatos ismeretek, a környezet megóvását célzó attitűdök, készségek és a környezet megóvása érdekében történő cselekvésre való hajlam képezik a környezeti nevelés legfontosabb tényezőit (Lichtveld, 2010).

A környezeti attitűdöt egydimenziós modellként leírók gyakran azonosítják a fogalmat a környezettel való törődés definíciójával (Dunlap és Jones, 2002). A környezettel való törődés annak a mértékét jelöli, hogy az egyén mennyire van tudatában a környezetet érintő problémáknak, és mennyire támogatja ezek megoldását (Medvés, 2012). A környezeti nevelés alapvető célkitűzése, hogy a társadalom és a természet fenntarthatósága céljából kialakítsa az emberek környezettudatos magatartását. Ez a korábbiaktól eltérő viszonyulásokat, irányultságot igényel. Más és új értékrend elfogadását, olyan cselekvési és döntési képességeket, amely az emberek életvitelének tudatos megváltoztatását eredményezi (Molnár, 2009).

Az egydimenziós környezeti attitűd-modellek a környezettudatosságot olyan magatartásformaként definiálják, amely az egyén vagy a szervezet felelős és aktív szerepvállalásán alapul a környezeti problémák megoldásával kapcsolatosan. Lényegében a cselekvések minőségi jelzője, jellemzője (Berényi, 2009). Az egydimenziós modellek hosszú távon nem bizonyultak elegendőnek a környezettudatosság problémakörének értelmezésére. Így létrejöttek a két- és többdimenziós modellek is.

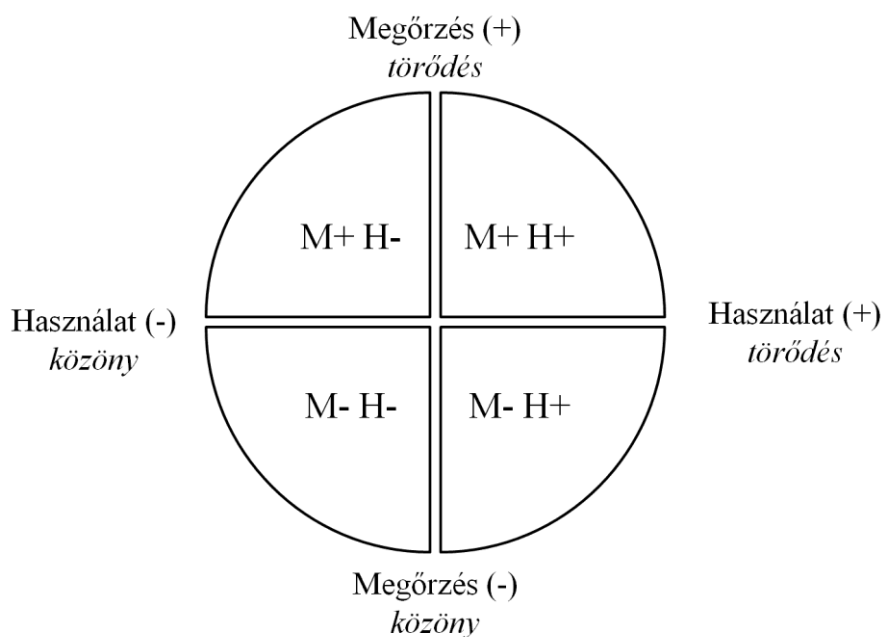
A legismertebb kétdimenziós attitűd-modell a Bogner és Wiseman (1999) által két magasabb rendű faktor – a megőrzés és a használat dimenziója – mentén definiált modell (1. ábra).

1. ábra A környezet iránti attitűdök elsődleges faktorainak és két magasabb rendű faktorának strukturális felépítése (Bogner és Wiseman, 1999 alapján Major, 2017b).

A megőrzés dimenziója az ökológiai viselkedés leírására és a környezeti értékek megóvására utal, a használat dimenziója pedig a környezeti erőforrások kihasználását foglalja magába.

A megőrzés és használat faktor a környezeti attitűdrendszer két nem feltétlenül összefüggő dimenziója (Johnson és Manoli, 2009 idézi Major, 2017b). A két faktor alapján kialakítható az ökológiai értékek modellje, amelynek alapján négy, egymással nem közvetlenül korreláló kategóriába sorolhatjuk az egyéneket környezettudatos magatartásuk szerint (2. ábra).

2. ábra Ökológiai értékek modellje (Johnson és Manoli, 2009 alapján Major, 2017b).

A környezet iránt erős pozitív érzelmekkel rendelkező emberek várhatóan magas értéket érnek el a megőrzés faktoron belül, és alacsony értéket a használat faktor esetében. Ezzel ellentétben a megőrzés skálán tapasztalt alacsony, és a használat skálán tapasztalt magas pontszám olyanoktól származik, akik teljesen közömbös magatartást tanúsítanak a környezet problémáival kapcsolatban, miközben a természeti forrásokat kiapadhatatlannak ítélik és mérték nélkül használják is. Abban az esetben, ha valaki mindkét faktoron belül magas pontszámot ér el, akkor valószínűleg erős környezetvédelmi szándékot mutat ugyan, de emellett úgy véli, hogy a természeti erőforrások elsődleges szerepe az emberi szükségletek biztosítása. Amennyiben mindkét skálán alacsony pontszámmal rendelkezik valaki, az azt jelzi, hogy teljesen közömbös a környezet megóvása és a természeti erőforrások felhasználása iránt (Johnson és Manoli, 2009 idézi Major, 2017b).

Más elméletek a környezetre vonatkozó attitűdöket három komponens mentén, a tárgyukkal kapcsolatos ismeretek, érzelmi viszonyulások és viselkedések alapján építik fel, megkülönböztetve a kognitív, affektív és konatív összetevőket. Az attitűdök kognitív összetevője

arra vonatkozik, hogy az egyén hogyan ítéli meg az attitűdtárgyat, milyen ismeretei vannak róla (Smith és Mackie, 2004). A kognitív komponensre irányul az attitűd megváltoztatásának egyik stratégiája, az úgynevezett nézet orientált megközelítés. Ennek lényege, hogy az attitűdtárgyról szóló új vagy ismételt információk adásával változtatható meg egy attitűd (Bandura, 1979). Az attitűd affektív összetevője a személynek az attitűdtárgyra irányuló kedvező vagy kedvezőtlen érzéseivel foglalkozik. Az ismeret–attitűd–viselkedés modell szerint a környezeti ismeret elsajátítása pozitív környezeti attitűdöt, a pozitív környezeti attitűd környezettudatos viselkedést eredményez (Major, 2017b).

2.1. Kutatási előzmények

Az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karán 2012, 2013, 2014 és 2015 májusában sor került a hallgatók környezettudatosságának, környezeti attitűdjének vizsgálatára. Az empirikus kutatás során az egy-, két- és háromdimenziós attitűdmodell alapján kidolgozott mérőeszközök alkalmazására is sor került.

Az egydimenziós attitűdmodellre épülő, Módosított Új Ökológiai Paradigma Skála – Revised New Ecological Paradigm Scale (Dunlap et al., 2000) összesített eredményei szerint pozitív környezeti attitűdértéket értek el a hallgatók mind a négy vizsgált tanév során (Major, 2017a).

A kétdimenziós attitűdmodellre épülő Környezet Percepciók Teszt – Environmental Perception Test (Bogner és Wiseman, 1999) eredményei alapján csak a megőrzés-faktor és a teljes ENV-skála esetében mértünk pozitív környezeti attitűdöt. A használat-faktor esetében a semlegesnél alacsonyabb attitűdértékek is előfordultak. A teljes ENV skálát tekintve szintén pozitív attitűdértéket értek el a hallgatók mind a négy tanévben (Major et al., 2017).

A háromdimenziós attitűdmodellre épülő Gyermek környezeti attitűd és tudásskála – Children's Environmental Attitude and Knowledge Scale (Leeming, Dwyer és Bracken, 1995) eredményei szerint a viselkedés és az érzelem faktorok, valamint a teljes CHEAKS-skála esetében pozitív környezeti attitűdöt értek el a vizsgált hallgatók (Major et al., 2017).

3. A kutatás célja

A kutatás célja a Környezet Percepciók Teszt (ENV skála) alapján kapott eredmények további elemzése. Az alsókálakon, valamint a két fő faktor – a használat és a megőrzés dimenziója – mentén kialakuló eredmények alapján nem csak a hallgatók környezettudatosságának mértékét határozhatjuk meg, de képet kaphatunk a pedagógusjelöltek környezeti attitűdjének szerkezetéről is.

3.1. Hipotézis

A hallgatóknak a környezet megőrzésével kapcsolatos környezeti attitűdje magasabb értéket mutat, mint a használattal összefüggő attitűdök (a Johnson és Manoli (2009) által meghatározott első kategóriába sorolhatóak).

3.2. Mérészköz

A kutatásunk során az összesen 20 elemet tartalmazó *Környezet Percepciók Teszt* által mért eredmények kerültek elemzésre. Az ENV skála két fő faktorból, és öt további alskálából tevődik össze. Az alskálák egyenként 4-4 itemből épülnek fel.

1. *Használat-faktor:*

- beavatkozás a természetbe alskála;
- az emberiség elsőbbsége alskála.

2. *Megőrzés-faktor:*

- támogatási szándék alskála;
- a természet élvezete alskála;
- takarékoság az erőforrásokkal alskála.

A használat faktoron belül 8-tól 40 pontot érhetnek el a kitöltők. A 24-es érték felett pozitív, alatta negatív környezeti attitűd jellemzi a kitöltőket. A megőrzés-skála értékei a 12 és 60 pont között mozognak, 36 pont a semleges érték. A két főengelyt alkotó alskálákon 4-től 20 pont érhető el, itt a 12-es pont jelenti a semleges attitűdöt. A teljes ENV skála értéke 20 pont és 100 pont között lehetséges, ehhez mérten 60 pont a semleges attitűd.

3.3. Minta

A vizsgálatba az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karának tanító-és óvóképzős hallgatóit vontuk be. A négy tanév (2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015) során 804 beiratkozott hallgatója volt az egyetemnek, közülük összesen 530 hallgató vett részt a felmérésben (1. táblázat).

1. táblázat: A vizsgálatban részt vevő hallgatók

	beiratkozott hallgatók 1,2,3,4. évfolyam	vizsgálatban résztvevő összes hallgató	%
2011/2012	201	126	23
2012/2013	206	119	23
2013/2014	217	142	27
2014/2015	180	145	27
Σ	804	532	100

A mintát két dimenzióra oszthatjuk. Az első csoportba a mintában szereplő összes hallgató beletartozik. A minta másik csoportját a 2011/2012-ben beiratkozó első évfolyamos hallgatók (N=31) képezik, akik a vizsgálat mind a négy évében részt vettek a felmérésben. Jelen kutatás során a teljes minta (N=532) átlagát vettük figyelembe.

Vajdaságban egyedül ezen az egyetemi karon folyik magyar tannyelvű tanító-és óvóképzés. Ez azt jelenti, hogy a Szerbiában magyarul tanuló pedagógusjelöltek teljes populációjának környezettudatosságára tudunk következtetni a vizsgált minta alapján (Major et. al, 2017).

4. A kutatás eredményei

Az ENV skálával mért értékek alapján (2. táblázat) a hallgatók a 2011/2012-es és a 2012/2013-as tanévben mind a használat, mind pedig a megőrzés faktorokon belül, az összes alskálán és a teljes skála átlagát tekintve is pozitív környezeti attitűddel rendelkeznek. A 2013/2014-es tanévben a beavatkozás a természetbe alskálán, valamint a használat faktor átlagát tekintve a hallgatók negatív környezeti attitűdöt mutattak. A 2014/2015-ös tanévben már a használat faktor mindkét alskáláján, és a így a teljes használat faktoron belül is negatív értékeket kaptunk. A megőrzés faktor, és a hozzá tartozó alskálák esetében mind a négy tanév során pozitív attitűdértéket értek el a hallgatók (Major, 2017b).

A legmagasabb attitűdértéket a használat faktoron belül az első tanévben mértük, az értékek csökkentek a további években. A megőrzés faktor esetében az első és a negyedik tanév értékei magasabbak, mint a második és a harmadik évben mért értékek.

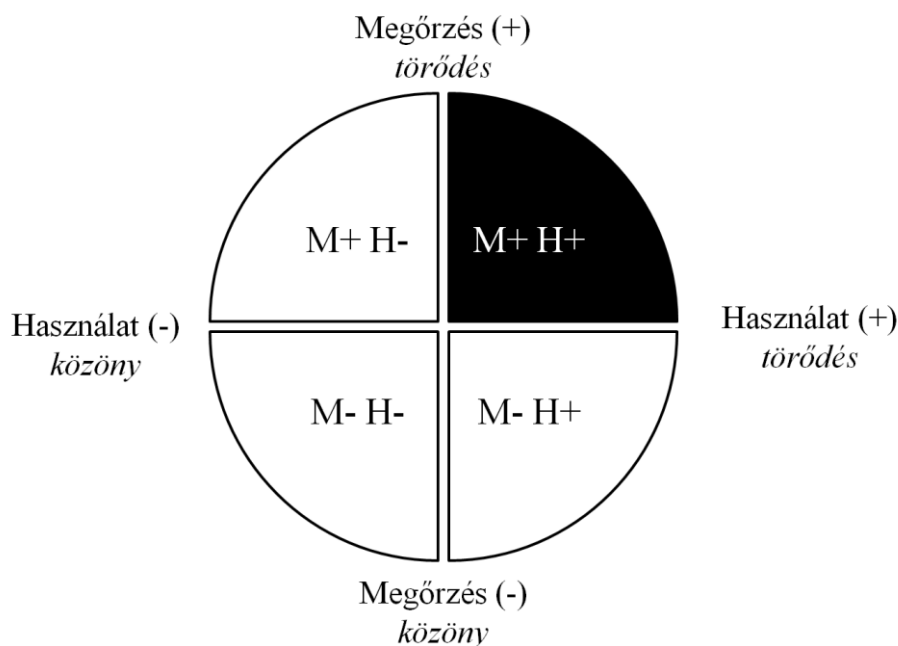
A hallgatók a legmagasabb attitűdöt a használat faktoron belül a beavatkozás a természetbe alskálán mutatták. Ez azt jelenti, hogy a hallgatók szerint az embernek joga van beavatkozni a természet menetébe, ha szükségét látja. A megőrzés faktoron belül a természet élvezete alskálán tanúsították a leginkább pozitív hozzáállást. Legkevésbé a támogatási szándék esetében mutatható ki pozitív hozzáállás. Az értékek azonban minden esetben a semleges attitűdérték felett helyezkednek el.

2. táblázat Az attitűd-értékek alakulása

Alskálák	2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015		<i>semleges érték</i>
	Mean	<i>Std. dev.</i>	Mean	<i>Std. dev.</i>	Mean	<i>Std. dev.</i>	Mean	<i>Std. dev.</i>	
Használat-faktor	25,4	4,5	24,4	3,6	22,4	2,6	22,6	4,4	24
1. Beavatkozás	12,3	3,3	12,3	2,6	9,6	1,6	10,6	2,8	
2. Az emberiség elsőbbsége	13,1	3	12,1	2,2	12,8	1,7	11,9	3	12
Megőrzés-faktor	47,3	7,8	44,9	5,8	41,8	4,9	46,6	7,4	36
3. Támogatási szándék	14,8	3,4	14,4	2,9	13	2,5	14,9	3,6	
4. A természet élvezete	16,7	3	15,7	2,6	14,4	2,6	16,1	3	12
5. Takarékoság	15,9	3,1	14,7	2,8	14,3	2,4	15,6	2,8	
Teljes ENV skála	72,8	9,5	69,4	6,9	64,2	4,6	69,2	7,7	60

A Johnson és Manoli (2009) által ábrázolt modell alapján a hallgatók környezeti attitűdjének szerkezete az első és a második tanévben (2011/2012 és 2012/2013) a magas használat és a magas megőrzés értékek mentén rajzolható fel (3. ábra).

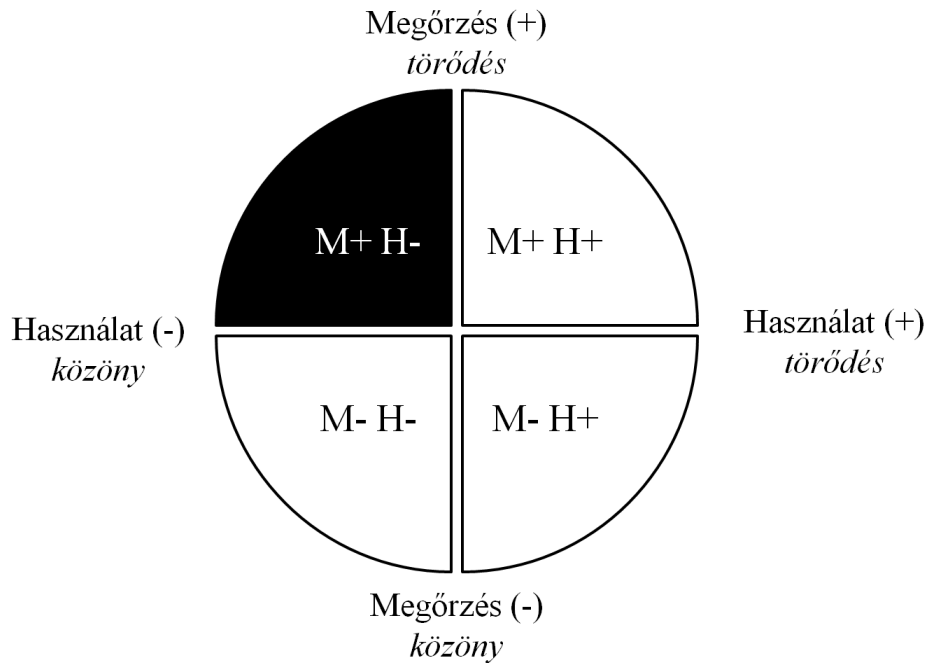
Ez a hozzáállás azt jelenti, hogy a hallgatók pozitív hozzáállást tanúsítanak a környezetvédelem iránt, ugyanakkor ha arra kerül sor, hogy szükségleteik kielégítése a természeti környezet megóvásának rovására történhet, akkor saját érdekeiket helyezik előtérbe a környezettel szemben.

3. ábra A hallgatók környezeti attitűdjének modellje az első és második vizsgált tanévben.

A harmadik és negyedik tanévben mért eredmények alapján a hallgatók környezeti attitűdjének modellje eltérő szerkezetet mutat mint az első és a második tanévben (4. ábra).

4. ábra A hallgatók környezeti attitűdjének modellje a harmadik és negyedik vizsgált tanévben.

Az egyes tanévekben mért értékek összehasonlítását egyutas ANOVA-vizsgálattal végeztük el:

- az egyes tanévekben mért eredmények összehasonlítása a *használat* faktoron belül (F=18,85 p=0,001): [2011/2012, 2012/2013]<[2013/2014, 2014/2015];
- az egyes tanévekben mért eredmények összehasonlítása a *megőrzés* faktoron belül (F=18,95 p=0,001): [2011/2012]<[2012/2013, 2013/2014]<[2014/2015].

Ezek az eredmények is alátámasztják a pozitív irányú változást a vizsgált időszakra vonatkozóan a használat és a megőrzés faktorokon belül.

A minta összetételéből adódóan, és a fenti eredmények alapján további hipotézisek megfogalmazására is sor kerülhet, melyek az egyes tanévekben mért évfolyamok eredményeire vonatkoznak. A továbbiakban az adatok ilyen irányú elemzése segíthet tovább árnyalni a hallgatók környezeti attitűdjének ábrázolását.

5. Összefoglalás

A kutatási eredmények rámutattak arra, hogy a vizsgált időszakban a tanítóképzős hallgatóknak a környezet megőrzésére vonatkozó attitűdje pozitív irányban változott. A használattal összefüggő értékek viszont alacsonyabbak lettek a négy félév alatt. Ezek alapján a 2013/2014-es és a 2014/2015-ös tanévben a hallgatók már Johnson és Manoli (2009) által felállított attitűdmodell első kategóriájába sorolhatóak. Ez a kategória jelzi a legerősebb védő magatartást a környezet iránt. Az eredmények alapján a kutatás elején megfogalmazott hipotézis bizonyítást nyert.

A vizsgálat során kapott eredmények arra utalnak, hogy a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon az oktatás tartalma képes hozzájárulni a hallgatók környezettel szembeni hozzáállásának pozitív irányú fejlesztéséhez.

Irodalomjegyzék

- Ádám Ferencné, Kuti Istvánné, Kuti István (2007): Környezeti nevelés a XXI. század óvodájában. Körlánc, Kecskemét.
- Allport, G. W. (1979): Az attitűdök. In: Halász László, Hunyadi György, Marton L. Magda (szerk.) (1979): Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Bandura, A. (1979): Milyen következményekkel járnak a viselkedési és affektív változások az attitűdökre nézve? In: Halász László, Hunyadi György, Marton L. Magda (szerk.) (1979): Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Berényi László (2009): Környezettudatosság vagy környezet-tudatalattiság? Magyar minőség, 18 (12), 8–18.
- Bogner, F. X., Wiseman, M. (1999): Toward measuring adolescent environmental perception. *European Psychologist*, 4 (3), 139–151.
- Dunlap, R. E., Jones R.E. (2002): Environmental concern: Conceptual and measurement issues. In: Dunlap R.E., Michelson W. (Eds.): *Handbook of environmental sociology*. Greenwood Press, Westport, CT, 482-524.
- Dunlap, R. E., Van Liere, K. D., Mertig, A. G., Jones, R. E. (2000): Measuring endorsement of the new ecological paradigm: a revised NEP scale. *Journal of Social Issues*, 56 (3), 425–442.
- Gulyás Magda (2004): A környezeti nevelés és a személyiségtényezők hatása a környezeti attitűdre. Szakdolgozat. ELTE BTK, Budapest.
- Gulyás Pálné, Havas Péter (1998): Értékek és alapelvek a környezeti nevelésben. *Cédrus*, 1 (1). Megtekintés: 2016.03.09. Forrás: <http://bit.ly/21kU29P>
- Johnson, B., Manoli, C. (2009): The Impact of Methodological Practices in Research and Evaluation in Environmental Learning. In: Zandvliet, D. B. (Eds.): *Diversity in Environmental Education Research*. Sense Publishers, The Netherlands.
- Leeming, F. C., Dwyer, W. O., Bracken, B. A. (1995): Children's Environmental Attitude and Knowledge Scale: Construction and Validation. *The Journal of Environmental Education*, 26 (3), 22–32.
- Lichtveld, M. (2010): Education for Environmental Protection: Successes, Challenges, and Opportunities for USEPA's Environmental Education Program. *Human and Ecological Risk Assessment*, 16 (6), 1242–1248.
- Lükő István (1996): Bevezetés a környezeti nevelés pedagógiai és társadalmi kérdéseibe. Edutech Kiadó, Sopron.
- Major L., NamestovskiŽ., Horák R., Bagány Á., Pintér Krekić V. (2017): Teach it to sustain it! Environmental attitudes of Hungarian teacher training students in Serbia. *Journal of Cleaner Production*, (154), 255–268.
- Major Lenke (2017a): A felsőoktatás szerepe a fenntarthatóság céljainak elérésében. *EDU Szakképzés- és környezetpedagógia elektronikus folyóirat*, 7 (1), 53-65.

- Major Lenke (2017b): Egy környezeti nevelési program beillesztésének kísérlete a szerbiai alsó tagozatos oktatásba, tanítóképzős hallgatók bevonásával. PhD-értekezés. Neveléstudományi Doktori Iskola, Szeged.
- Medvés Dóra (2012): A környezettudatosság pszichológiai meghatározói. Disszertáció. Debreceni Egyetem, Debrecen.
- Molnár Katalin (2009): Erdővel kapcsolatos ismeretek gyermekét nevelő családok körében. Doktori (PhD) értekezés. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron.
- Ostrom, T. M. (1969): The relationship between the affective, behavioural, and cognitive components of attitude. *Journal of Experimental Social Psychology*, 5 (1), 12–30.
- Smith, E. R., Mackie, D. M. (2004): Attitűdök és attitűdváltozás. Attitűdök és viselkedés. In: Hunyadi György (szerk.): Szociálpszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.
- Vásárhelyi Judit (szerk.) (2010): Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia. Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Budapest.
- Yang, C-P. (2015): Education for Appreciating Environment–An Example of Curriculum Design of Natural Aesthetic Education in Taiwan. *International Education Studies*, 8 (5), 88–100.

Rövid szakmai életrajzi ismertető

Dr. Major Lenke tanársegédként dolgozik az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karán, Szabadkán. A neveléstudományok körébe tartozó tantárgyak oktatásában vesz rész. Fő kutatási területe a környezeti nevelés. A Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskolájában szerzett tudományos fokozatot. Doktori értekezésének témája az élményt nyújtó környezeti nevelési programok hatásainak attitűdvizsgálata. További kutatásait az információs technológia és kultúra, valamint az olvasóvá nevelés témakörében végzi.